

Policy Brief

Regionale forskjeller i kompetansebehov

Siv-Elisabeth Skjelbred

Det er små regionale forskjeller i hvilket fagfelt norske virksomheter ønsker å rekruttere fra. Unntaket fra dette er økonomisk administrative fag som har et vesentlig større nedslagsfelt i Oslo og Akershus enn i de andre regionene. Ser vi på rekrutteringsbehovet innenfor næringene helse- og sosialtjenester og lærerutdanning og utdanninger i pedagogikk finner vi variasjoner mellom regionene kun på masternivå, og ikke på bachelornivå. Dette viser data om regionale forskjeller fra NIFUs arbeidsgiverundersøkelse.¹

Tekniske fag/ingeniørfag er det viktigste fagfeltet for norske virksomheter, uavhengig av region

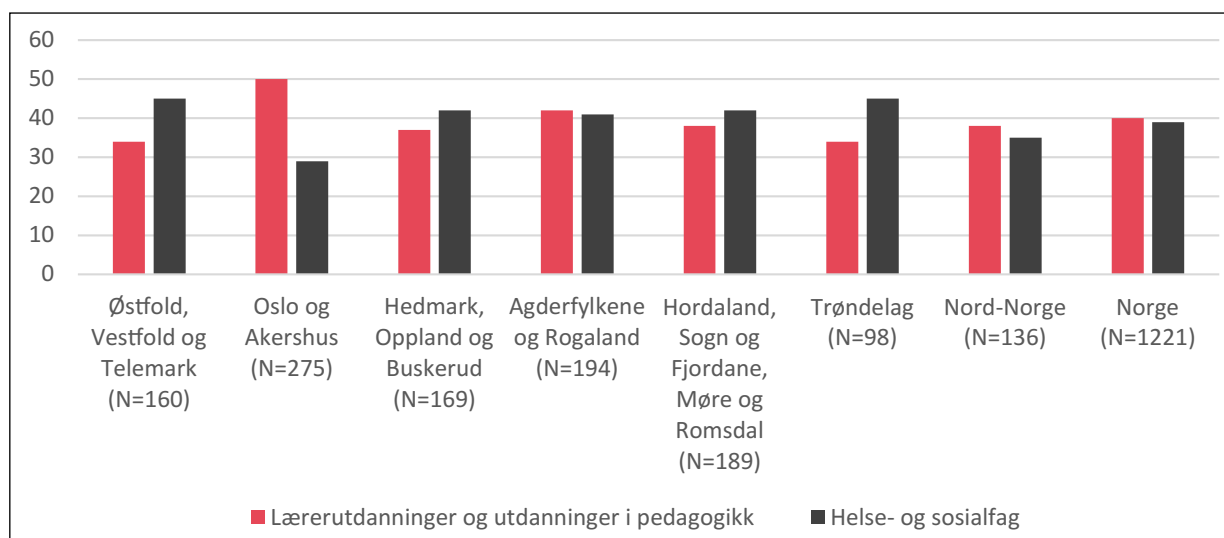
Tabell 1 viser de fire fagfeltene som norske virksomheter som ansetter høyere utdannede anser som viktigst i rekrutteringen. Tekniske fag/ingeniørfag er ansett

som viktigst uavhengig av region. Fagfeltene helse- og sosialfag, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk og økonomisk administrative fag er om lag like viktige når vi ser på landet totalt, men dette skyldes i stor grad at en vesentlig andel virksomheter i Oslo og Akershus anser økonomisk-administrative fag som det viktigste fagfeltet. I flere av de andre regionene er dette fagfeltet noe mindre viktig enn fagfeltene pedagogikk og helse- og sosialfag.

Forskjeller mellom regioner i viktigheten av å rekruttere personer med pedagogisk eller helse- og sosialfaglig utdanning reflekterer i stor grad at det er ulik nærings sammensetning i regionene. Virksomhetene i undersøkelsen med adresse i Oslo, har en annen nærings sammensetning enn i landet ellers. Spesielt for Oslo og Akershus er dette viktig, siden andelen av virksomhetene som tilhører næringene undervisning og helse- og sosialtjenester, er lavere i denne regionen enn i de andre regionene.² Den lavere andelen virksomheter i Oslo og Akershus som anser disse fagfeltene som

Tabell 1 Andelen virksomheter som anser de fire utvalgte fagfelt som viktigst i rekrutteringen de neste fem årene, etter region

Viktigste fagfelt for rekruttering de neste fem årene	Tekniske fag/ingeniørfag	Økonomisk-administrative fag	Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	Helse- og sosialfag	N
Østfold, Vestfold og Telemark	29	12	17	18	526
Oslo og Akershus	28	22	12	10	1693
Hedmark, Oppland og Buskerud	29	12	21	21	507
Agderfylkene og Rogaland	32	12	18	17	694
Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	34	14	15	13	840
Trøndelag	33	14	13	15	448
Nord-Norge	27	11	17	16	428
Norge	30	16	15	14	5136

Figur 1 Andelen virksomheter innen *kommuneforvaltningen* som anser disse to fagfeltene som det viktigste fagfeltet i rekrutteringen de neste 5 år.

viktigst for rekruttering, reflekterer derfor ikke et lavere rekrutteringsbehov innenfor de sektorene som disse utdanningene er relevante for.

Vi kan illustrere hvordan viktigheten av lærerutdanning og pedagogikk og helse- og sosialfag påvirkes av hvilke virksomheter som har svart på undersøkelsen, ved å se nærmere på virksomheter som er klassifisert som «kommuneforvaltning». Figur 1 viser at innenfor kommuneforvaltning har Oslo og Akershus faktisk en større andel virksomheter som anser lærerutdanning og utdanninger i pedagogikk som det viktigste fagfeltet for rekruttering, enn andre regioner. Andelen virksomheter innen kommuneforvaltning som peker på helse- og sosialfag som viktigste fagfelt i denne gruppen er imidlertid noe lavere enn i de andre regionene. Det er viktig å merke seg at sykehusene ikke er inkludert her, siden disse er statlige.

Stort rekrutteringsbehov i helse- og sosialtjenester i Trøndelag

Næringene helse- og sosialtjenester og undervisning kom i NAVs bedriftsundersøkelse høyt opp på listen over næringer som hadde opplevd rekrutteringsproblemer i 2017. Det er derfor interessant å se nærmere på rekrutteringsbehovet innenfor disse to næringene.³

Tabell 2 viser at nesten alle virksomhetene innenfor næringen helse- og sosialtjenester vil ha behov for å rekruttere bachelorer de neste fem årene, uavhengig av region. For mastere varierer rekrutteringsbehovet fra 39 prosent i Nord-Norge til 60 prosent i Trøndelag. Fokuserer vi på andelen som melder at de i stor grad har rekrutteringsbehov på bachelornivå, skiller Trøndelag seg noe ut med 87 prosent av virksomhetene, mot landsgjennomsnittet på 81 prosent. På masternivå skiller Oslo og Akershus seg ut med 20 prosent, mot landsgjennomsnittet på 15 prosent.

Tabell 2 Andelen virksomheter innenfor næringen *helse og sosialtjenester* som rapporterer å ha behov for å rekruttere bachelorer og mastere «i noen grad», «i stor grad» og summen av disse («total»).

	Rekrutteringsbehov for bachelorer			Rekrutteringsbehov for mastere			N (=100 %)
	I noen grad	I stor grad	Total	I noen grad	I stor grad	Totalt	
Østfold, Vestfold og Telemark	15	80	95	32	12	44	136
Oslo og Akershus	13	82	96	32	20	51	224
Hedmark, Oppland og Buskerud	18	80	98	31	15	46	150
Agderfylkene og Rogaland	14	82	96	28	17	45	158
Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	21	77	99	31	11	42	162
Trøndelag	9	87	96	46	14	60	80
Nord-Norge	21	78	99	32	7	39	88
Norge	16	81	97	32	15	47	998

Nord-Norge mangler mastere i undervisning

Når det gjelder næringen undervisning⁴ er det også små regionale forskjeller i behov for høyere utdannede under masternivå.⁵ I Hedmark, Oppland og Buskerud rapporterer 79 prosent av virksomheter behov for å ansette mastere de neste fem årene, mens tilsvarende andel i Trøndelag og Nord-Norge er 95 prosent. Dette kan skyldes at det er vanskeligere å rekruttere personer med mastergrad i disse regionene. Dette er i tråd med NAVs bedriftsundersøkelse fra 2017, som viste at fylkene i Nord-Norge var de tre fylkene som hadde størst rekrutteringsproblemer.

Referanser

Kalstø, Å. M. & J. Sørbo (2017). NAVs bedriftsundersøkelse 2017. Notat 1, 2017. NAV.
Kalstø, Å. M. & J. Sørbo (2018). NAVs bedriftsundersøkelse 2018. Notat 1, 2018. NAV.

Tabell 3 Andelen virksomheter innenfor næringen *undervisning* som rapporterer å ha behov for å rekruttere bachelor og mastere «i noen grad», «i stor grad» og summen av disse («total»).

	Rekrutteringsbehov for bachelor			Rekrutteringsbehov for mastere			N (=100 %)
	I noen grad	I stor grad	Totalt	I noen grad	I stor grad	Totalt	
Østfold, Vestfold og Telemark	21	72	93	28	57	85	75
Oslo og Akershus	20	73	93	32	59	91	147
Hedmark, Oppland og Buskerud	18	77	95	29	51	79	88
Agderfylkene og Rogaland	27	67	94	34	54	88	101
Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal	34	59	93	38	54	92	119
Trøndelag	18	73	91	27	68	95	54
Nord-Norge	19	71	90	24	71	95	76
Norge	23	70	93	31	58	89	660

1. Nærmere beskrivelse av undersøkelsen finnes i [NIFU rapport 2019:3](#) Utdanning for arbeidslivet: Arbeidsgivers forventninger til og erfaringer med nyutdannede fra universiteter, høyskoler og fagskoler.
2. Andelen virksomheter innenfor næringsgruppen undervisning er 6 prosent i Oslo og Akershus, mot 10 prosent i Norge for øvrig og innenfor helse- og sosialtjenester er det 10 prosent i Oslo og Akershus mot 15 prosent i Norge for øvrig.
3. Denne analysen supplerer eksisterende rapport. For rekrutteringsbehov etter fylke, fagfelt, næring, utdanningsnivå og virksomhetsstørrelse se kapittel 3 i NIFU rapport 2019-3.
4. Herunder førskole, grunnskole, videregående skoler, høyskoler, universiteter og annen undervisning
5. Merk: Undersøkelsen ble gjennomført før mastergrad for lærerutdanning ble innført. Fireårig lærerutdanning er derfor inkludert i nivået under mastergrad sammen med bachelorutdanninger.

NIFU

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in Innovation, Research and Education

NIFU tilbyr handlings- og beslutningsorientert forskning til offentlig og privat sektor. Forskningen omfatter hele det kunnskapspolitiske området – fra grunnopplæring, via høyere utdanning til forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i arbeidslivet. Instituttet har i tillegg nasjonalt ansvar for produksjon, analyse og formidling av statistikk og indikatorer for det norske FoU- og innovasjonssystemet.

NIFU

PB 2815 Tøyen, NO-0608 Oslo
www.nifu.no | post@nifu.no